

Til de døde

Taler

Gunnar Jahn

Dato

17 mai 1946

Sted

Universitetsplassen, Oslo

1 Vi har møtt hverandre hver 17de mai i mange, mange år. Vi har møtt hverandre
i glede over å kunne minnes dem som fant veien da det gjaldt. Først og fremst
slekten fra 1814, 1814 som var inngangen til det 19de århundre, det største
eventyr i Norges historie. Og som årene gikk, ble nye minner føyd til. Så kom
5 prøven for oss igjen i 1905. Ble det mer enn et minne? Vi levde gjennom forrige
verdenskrig, og vi vokste ikke på den. 17de mai kom og gikk. Det var fest og
glede. Og landet gikk fram i materielt velvære i de årene som fulgte tross alle
vansker. Men vokste vi selv på det? Var det vekst i evne til å se utover oss selv og
vårt eget? Det syntes mang en gang det var grunn til å tvile, ikke nettopp fordi
10 forsaret ikke var det det kunne vært, men fordi landet var kommet så langt bort
i den daglige kampen. Det går ofte slik at det en mener å eie, det taper en fordi
det ikke lever i ens sinn.

Så kom den 9de april 1940, overraskende, lammende, forferdelig. Og da, da
15 våknet det noe inne i mange, noe som lå gjemt i deres sinn, men som først fikk
liv da. Det var viljen og evnen til å gi seg selv for det en hadde kjært, det en
trodde en eide, men som en først kjente var mer enn en selv, da en holdt på å
miste det. Det var landet og friheten som var hos oss på ny. Det var alt det vi
hilste hver 17de mai.

20 De som først fant fram, var de unge. Jeg ser for meg den ungdomsskaren som
dro gjennom Nordmarka de første aprildagene. Det var landet som kalte på dem
uten ord. Og siden kom de andre, i båter over Nordsjøen, ute på skipene og i
luften, og i den stille kampen her hjemme. Det ble mange etter hvert som fulgte
25 kallet, det ble aldri alle, og likevel, det var disse, få eller mange som var folket,
fordi landet var blitt levende i dem og ble levende gjennom dem. De viste veien
da det gjaldt.

Men mange av dem er ikke her i dag. De ga det dyreste de eide, de ga livet. I dag

er vi samlet her for å hilse dem. Ett år er gått siden vi flyttet hjem, vi har vært berust av gleden, vi har brukt sterke ord, vi har lest om heltegjerninger.

Men når vi står her og hilser de døde, kjenner vi at de store ordene om helter og
35 dåd, de har intet bud å bringe til dem som falt. De gikk i døden stille og sikre.
For det som flammet i deres sinn, det var kjærlighet til landet, det var troen på at
det de kjempet for, skulle seire. Jeg minnes ord som kom til oss andre fra noen
av de unge som gikk ranke inn i døden, stille og uten hat, ord som ga oss styrke.
De bar bud om menneskets vekst utover seg selv når kjærlighet og tro tenner
40 ilden i ens indre.

De ga sitt liv, men de ga mer, de ga oss en arv, de ga oss den fakkelen i hånd som
skal lyse over livets vei fremover for folk og land. I døden heiste de livets fane for
oss alle. Derfor er de døde levende hos oss i livskampen.

Når vi nå står her på minnenes dag og bøyer oss med takk til dem som ga sitt liv,
takker vi dem ikke bare for det de ga, men også for det de gir oss hver dag når de
er hos oss i arbeidet for land og folk. De tente en flamme i oss som lever. La oss
love hverandre at den aldri slokkes.

Kilde

Gunnar Jahn: Litt av hvert. Artikler, foredrag og taler. Gyldendal Norsk Forlag, Oslo 1949, s. 228-229.

Emner

17. mai-tale, Andre verdenskrig, Frigjøring, Grunnloven, Krig, Nordmenn, Norsk historie

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/til-de-dode>